

Иван Вазов

Едно злодейство

Илийчо Кондаков, млад човек на трийсет и две години, здрав, снажен, як – дето казват: камък да стисне, вода ще пусне – лежеше отпуснат на червения миндер у тях и пушеше цигара, като следеше с дремлив поглед синкавите облачета, които излизаха от него.

– Мамо, страшна скука ме е налегнала, кажи ми какво да правя? – продума Илийчо, като се извърна към една стара жена в черна рокля, седнала до прозореца с чорап в ръце.

Майка му го погледна през очилата си.

– Каква кука? – попита зачудена.

– Искам да ти кажа: тегота ми е, саклет ми е, умръзна ми всичко.

Майка му го изгледа още по-очудена.

– Твойто, Илия, се казва: неволия от слободия!

– Няма какво да правя!

– Какво ще правиш! Яж, пий и спи! Повече какво трябва на човека?... Нямаш грижа никаква... Живей си, както господ дал.

Старата госпожа Кондакова, както всичките наши почтени старци и старици, имаше свое ясно, определено, непоклатимо въззрение на живота. Яж, пий и спи! Ето смисълта му, ето върхът на човеческото благополучие на тоя лъжовен свят!... За честта на Илийча Кондаков трябва да кажа, че неговата концепция за смисълта на живота не се затваряше в тесните граници на тая епикурейска философия на баба Кондаковица. Илийчо беше в продължение на шест месеца дирил живота във от чисто животните удовлетворения на своята природа. Той беше го изпитал и в другите му разнообразни и възвишени проявления; но, като Соломона, най-после беше отчаяно отпуснал ръце и казал: суета сует! Беше му умръзнало: и разходки до пипиниерата, и таблата в Панаховото кафене, и политиканствуването, и сплетните, и даже картоигрането! С една реч, всичките блага, които може да даде столичният живот на една ненаситна за вълнувания душа, като Илийчовата.

За да бъде справедлив, нека прибавя още, че по едно време Илийчу бе хрумнало да иде да се учи в Швейцария правото. Но за това нещо Илийчо сети, че трябваше умствена работа, напъване, търпение, остра памет. А миналата му деятелност не беше го приготвила за сериозен труд и той махна с ръка на тоя план.

И сега, прострян на миндера, инвалид на живота, Илийчо Кондаков, в меланхолията на благородния си и сит мързел, питаше с въздишка майка си: „Какво да правя?“ Да, скука. А скуката на Кондакова произлизаше от една много сериозна причина, която го правеше човек, достоен за оплакване.

Бедният Кондаков беше пенсионер!
Пенсионер на тридесет и две години?

Законът беше немилостиво изритал тоя млад и здрав момък, в разцвета на силите, извън арената на честния човешки труд, в тлетворното благо на леността; беше превърнал този запас от снажност и енергия, способни да бъдат полезни още, в едно паразитно животно, впило кръвосмучната си муцуна в чиновническия фонд.

Ето на основание на какви изчисления законът беше извършил това злодеяние въз един български гражданин: три години служба в качество на писец, две години служба в качество на архивариус, две години – помощник на съдебен пристав, една година и половина оценител в митница, две години началник на митница, две години ревизор в министерство, една година по ревизии – и разни командировки – коштували нему четирнайсет хиляди километри пътешествие! (молим, сметнете прогонните) – и една и половина година и нещо още – чиновник със заплата четиристотин лева. Всичко години прослужени на отечеството: петнайсет и нещо си. През тоя служебен срок Илийчо Кондаков не е получил от отечеството, освен четирийсет и девет хиляди и осемстотин и деветдесет и два лева! – plus командировачните.

Притурете още, колкото обичате, отгоре на тия суми, като знаете, че Кондаков беше натоварен да прави поръчката за снабдяване две правителствени учреждения с всичките им потреби и принадлежности. Това обаче между нас...

Да, има още главоболието да притежава една къща на два ката в центъра на столицата, няколко хиляди лева под лихва в здрави ръце и други подобни безпокойства, завещани от тегостта на служебната кариера.

Но държавата не може да бъде несправедлива към усилията и жертвите на своите добри синове и ето защо, щом той си подаде оставката и с нея – нужните служебни документи, побърза да му определи месечна пенсия, която не е повече от 317 лева.

И така, Илийчо Кондаков, ако господ го поживи още половина век най-малко – погледнете го и ми кажете какво мислите, – ще получи от държавата и от спестяванията на хиляди други чиновници: нещастни разсилни, писарчета, даскалчета и тем подобни полугладни труженици, дребната сума 166,200 лева; ще бъде принуден, нещастният, в продължение на петдесет години, в края на всеки месец – студ, вятър, буря било – да гази калта до окръжното ковчежничество с платежна заповед в ръката, за да има възможност до самата гробна дъска да пъшка – от

Едно злодейство

мързел и тлъстина...
Сиромяхът Кондаков!

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3793>]